

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és unnap utáni napok kivételével,

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Kiegyezés és közös adósság.

(dr. V.) A már hónapok óta folyó kiegyezési tárgyalások alatt mindez ideig kikerülte az illetékes körök figyelmét egy igen fontos dolog: a közös államadósságok ügye.

Egyrészt különben érthető, hogy nem vetettek rá ügyet; mert hiszen az az évi járadék, melyet ezen a czimen fizet Magyarország (30 millió frt) egyszer s mindenkorra meg van állapítva s így nem képezi a tíz évenként megújuló egyezkedéseknek tárgyát. De most, hogy osztrák szomszédaink olyan egyértelműleg és olyan erélyesen követelnek tőlünk újabb áldozatokat, nagyon is indokolt dolog, hogy mi is iparkodjunk jogos alapon segíteni magunkon, könnyíteni helyzetünkön.

A közös államadósságokról és az ezekből Magyarországra háramló teherről kitűnő tanulmány jelent meg Cserny Károly tollából a »Budapesti Szemle« legutóbbi füzetében. Ez a gondos tanulmány nagyon megérdemli figyelmünket.

Mikor az első kiegyezési tárgyalások alkalmával Magyarország egész loyálisan, nem kényszerüsből, hanem önkénytel magára vállalta az ő megkérdezése vagy beleegyezése nélkül felvett államadósságok terhét, két vélemény küzdött egymással. Egyik párt, Ghyczy Kálmán vezérlete alatt, azt akarta, hogy az adósságok tőkét ketté kell választani, egyik felét Ausztria, a

másikat Magyarország számlájára kell betáblázni úgy, amint ez a 30-as években Belgium és Hollandia különválása alkalmával történt. Ez nemcsak jobban megfelelt volna állami függetlenségünknek, hanem anyagilag is előnyösebb lett volna. A másik párt azt tartotta helyesebbnek, hogy a tőkéből ne vállaljanak el semmit, hanem fizessenek évi járulékot. De a k Ferencz ez utóbbit tartotta Magyarország akkori pénzügyi viszonyainak megfelelőbbnek; de ő maga is azt tartotta, hogy »nincs ez által kizárva azon lehetőség, hogy ha majd bármikor *mindkét fél* kívánja, kivithetőnek tartja s a czélszerűség is ajánlja, a tőkét is föl ne lehessen osztani.« Így került törvénykönyvünkbe az 1867. XV. t. czikk s azóta fizetjük évenként hűségesen a 30.311,000 frtnyi járulékot.

A haza bölcse kétségkívül helyesen gondolkodott, mikor az évi járulékok mellett tört lándzsát. Akkor Magyarország nem volt abban a helyzetben, hogy 6—7000 milliós kölcsönrel kezdhesse új önálló állami életét. Gondolt ő a jövőre is. Csak az volt a baj, hogy Lónyay indítványára kihagyták a törvényből azt, hogy ez az évi járulékok mily nagy tőkének felel meg és nem kötötték ki, hogy e tőkeösszegnek lefizetése által Magyarország kimentheti magát az elvállalt évi teher viselése alól. Ennek a sajnálatos mulasztásnak a következménye nem sokára mutatkozott.

Ausztria u. i. mindjárt a kiegyezés

után konvertálta egyes adósságait s egyuttal behozta az elég magas szelvényadót. Ebből a szelvény-adóból, természetes dolog, hogy csak az osztrák kincstárnak volt haszna. Amennyi jutott neki ebből a közös adósságok szelvényei után, annyival kevesebb lett az ő terhe, — a miénk pedig változatlan maradt.

Volt ebből kifolyólag más veszteségünk is. Ha kiegyezéskor az államadósságok után 5%-os kamatlábat számítunk, az általunk fizetett 30 millió megfelelt 600 millió tőkének; ennyit kellett volna elvállalnunk. Ha pedig a mai 4¹/₂%-ot számítjuk, a 30 milliós évi járulékok csaknem 700 millió tőkének felel meg; ma tehát ennyit kellene elvállalnunk!

Tehát eddig is sokat veszítettünk. De még többet veszítünk, ha továbbra is így hagyjuk a dolgot, majd ezután. Az u. n. közös államadósságoknak mostani kamatja, mint előbb mondtuk 4¹/₂%-ot, — törlesztés nélkül. Az utóbbi időkben azonban a pénzpiac nagyon megváltozott, a pénz nagyon olcsó lett. Annyira ugyan bajosan fogjuk valamikor vinni, hogy, mint Anglia, 2³/₄%-ot fizessünk, adósságaink után, de vittük annyira, mint China, mely a reá szerencsétlen kimenetelű koreai háború után is kapott 4%-os kölcsönt (törlesztéssel együtt) az európai piacon.

Ha tehát kiszakítanánk a közös államadósságok tőkéjéből a reánk eső részt, a

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Veszedelemes leánykérő.

Irtá: Björnstjerne Björnson.

Oda volt a béke Husaby házában, midőn Aszlang nagy leány lett. A falu egész legénysége veszekedett ott érte. De a legzajosabb volt mindig a szombat este és ekkor az öreg Husaby nem is feküdt le a nélkül, hogy a fokost az ágya mellé ne állította volna.

— Ha szép leányom van, majd őrizem is — mondá Husaby.

A faluban azt beszélték, hogy Nessel Thore látogatja meg leggyakrabban Husaby leányát, a szép Aszlangot. Az öreg Husabynak nem tetszett a dolog és mindig tagadta, mert ő még sohasem látta a leányánál. De a szomszédok csak mosolyogtak rajta és azt mondták, ha jól körülnézett volna udvarában, bizonyára megtalálta volna Nessel Thoret.

Eljött a tavasz és Aszlang felment teheneivel a hegyekre. Ha a nap forróan sütött le a völgybe, Aszlang pedig a hús árnyékot terjesztő sziklafal megett ülve vígan énekelt és belefújt kürtjébe, akkor a legények, kik lent a völgyben dolgoztak, mind Aszlangra gondoltak.

A legelső szombaton az egyik jobban sietett, mint a másik fel a hegyre, de még gyorsabban jöttek vissza, mert a pásztorkunyhó ajtajában ott állott egy legény, ki öklével úgy reájuk csapott, hogy nem felejtette el a szavakat, a miket hallott:

— Jöj máskor ismét, akkor kapsz még többet!

Az egész faluban csak Nessel Thorenek volt ilyen ökle és a gazdag paraszt legények haragudtak is, hogy ennek ily bántatlanul szabad rendelkeznie a pásztorkunyhó udvarában.

Az öreg Husaby Knud is, mikor ezt meghallotta, azt mondta, ha más nem úgy ő és a fia fognak egyszer vele elbánni. —

Knud már körülbelül hatvan éves volt, de azért néha, ha már nagyon unalmasnak kezdte találni életét, fiával együtt rendezett egy kis verekedést.

A pásztorkunyhóhoz csak egy ut vezetett és pedig az udvaron keresztül. A következő szombaton, midőn Thore ismét feljött, hogy Aszlangot meglátogassa és éppen a pajtához érkezett, eléje ugrott egy ember és megfogta a mellénél.

— Mit akarsz tőlem? kérdé Thore és úgy odavágta, hogy a föld csak úgy rengett belé.

— Azt majd mindjárt meg fogod tudni — mondá egy másik hang.

Aszlang bátyja volt, ki hátulról hatalmas csapást adott Thore nyakába.

— Itt jön a harmadik — kiáltotta az öreg Knud és Thore vetette magát.

A nagy veszélyben Thore ereje csak növekedett. Úgyes volt, mint egy macska és mindig kitért az ütések elől, ő maga pedig olyanokat ütött, a milyeneket a többiek nem is vártak. Utóvégre mégis addig verték, a mig vére nem folyt. Ekkor azután az öreg azt mondta, hogy elég és eleresztették Thoret.

— Ha a legközelebbi szombaton fel tudsz jönni leányomhoz anélkül, hogy megcsipünk, akkor legyen a tied Aszlang — kiáltá az öreg Knud utána.

Thore nagy nehezen haza vánszorgott és ágyba feküdt. A faluban sokat beszéltek erről és azt mondták:

— Mit is keres ez a Thore odafönn?

Egyedül Aszlang nem beszélt így. Szombat este várta Thoret és midőn meghallotta, hogy atyja miként bánt el vele, sirva mondá:

— Ha Thore nem lesz az enyém, úgy nem lesz többé örömöm az életben.

Thore vasárnap az ágyban feküdt és hét-

mostani évi járulékkal nemcsak a kamatot fizetnénk meg, hanem törlesztenénk a tőkéből is, és egy-két emberöltő után abban a helyzetben lenne Magyarország, hogy teljesen megszabadulna ettől a jelentékeny évi tehertől.

Ha pedig tovább is így hagyjuk a dolgot, Ausztria valószínűleg konvertálni fogja előbb-utóbb ezt az adósságot is. Ha sikerül alacsony kamatra kapnia pénzt, előáll az az eset, hogy a Magyarország által fizetett évi járulékkal fogja letörleszteni egész adósságát. De mi még akkor is kötelesek leszünk fizetni a 30 milliót, mert az 1867. évi XV. t. cz. ezt mint »további változás alá nem eső évi járulékot« állapítja meg. És akkor már ez nem lesz többé hozzájárulás a közös államadósságok terhének viseléséhez, hanem valóságos tributum, hűbéradó lesz.

Ismétellen hangsúlyozzuk, hogy e kérdés nem tartozik a kiegyezési tárgyalások körébe, mert a törvény világos szavai szerint ez »további változás alá nem eső évi járulék.« De az eddigiekből eléggé kitűnik, hogy mennyire méltánytalan lenne a törvény holt betűjéhez mereven ragaszkodni. Ha valahol, ez esetben igazán megvalósul az az elv, hogy »summum ius — summa iniuria.« — a joghoz való merev ragaszkodás a legnagyobb jogtalanság. És ha mitőlünk annyi engedményt kérnek osztrák szomszédaink, nekünk is szabad olyan engedményt kérnünk, amire ugyan nem lenne betűszerinti jogunk, de amire feljogosít a kölcsönös méltányosság.

Ferdinánd elismertetése.

Hogy Oroszország nem Bulgária vagy a bolgár fejedelem iránt való jóindulatból ismerte el Ferdinándot, azt újabb hírek ismétellen megerősítik.

A »Köln. Ztg.« azon valószínűtlen hírt közli, hogy Ferdinánd elismertetése Lobanow orosz hercegnek műve. a kivel állítólag még Stambulov idejében tárgyalások folytak, amelyek azonban Sándor cár állhatatos nehezítésén hajótörést szenvedett. Ferdinánd mindjárt Sándor cár halála után ismét kísérleteket tett, hogy az új cár jóindulatát megnyerje, ami sikerült is. Azonban sokkal fontosabb a »Frankf. Z.« azon közleménye, amely Ferdinándnak 1887. augusztus 14-én történt trónraléptét érvényesnek mondja, de egyszersmind kijelenti, hogy Ferdinándnak, eltekintve azon engedményektől, amelyeket Oroszországnak az elismertetés fejében tennie kell, bizonyos formalitásoknak kell magát alávetnie.

A »Köln. Ztg.« írja, hogy az osztrák-magyar monarchia vezetőinek »meg kell barátkozniok azon gondolattal, hogy Oroszország bizonyára megfogja kísérni, hogy Bulgáriát közvetlen beavatkozás nélkül orosz előőrssé tegye a balkán félsziget szívében.« Oroszország állítólag már ki is szemelte katonai ügyvivőjét Bulgária számára. Végül az oroszok felfogását a történetekkel szemben jellemzi az odessai szláv jótékonyági egyesület üdvözlőleve Ferdinándhoz, amelyben örömeinek ad kifejezést, hogy Ferdinánd fiának kitérését »Oroszország protekciója« mellett rendezte.

A bécsi községi képviselőválasztások.

A bécsi antiliberalis polgári klub a legközelebbi napokban megtartandó községi képviselőválasztások alkalmából felhívást intézett Bécs keresztény lakosságához, a melyben programját közli és felszólítja a választókat, hogy jelöltjeire szavazzanak. Felemlíti Luegernek polgármesterré való kétszeri megválasztását és a községtanácsnak feloszlatását, a miben a népakaratnak durva megsértését látja. A felhívás kiterjeszkedik az antiliberalisok ellen felhozni szokott ellenvetésekre is, a melyekre már sokszor megfelelt. A felhívás végén találjuk a jelöltek névjegyzékét. A harmadik választási testületben 46 jelöltet léptettek fel. Az első és második választási testületben is nagyobbbrészt már vannak jelöltjeik. Biztosra vesszük, hogy kétharmadnyi többségük, a melylyel ezelőtt rendelkeztek, ismét meg lesz.

A liberális párt bukása.

Lapunk vasárnapi számában egy távirat jelezte már, hogy a fentti cím alatt szenzációs röpirat jelent meg Bécsben. Az a féktelen düh, mellyel a radikális sajtó fogadta, mutatja, hogy meglehetősen tyukszemére hágott a roskadozó liberális pártnak.

E röpiratnak czélja: előkészíteni a talajt a konzervatív párt megalkotására. Az új párt elemeit Szapáry, Apponyi, Zichy és Ugron pártjának elemei szolgáltatnák; Ugronra különben csak mint fegyvertársra számít. A nemzetiségekkel nem paktál, mint a liberális lapok már is rá akarják kenni, hanem csak kívánatosnak tartja, hogy a passzivitással felhagyjanak; az a másfél tucat nemzetiségi képviselő úgy sem árthatna semmit a magyar állameszmének.

A röpirat szerzője az új pártban a legnagyobb szerepet Apponyinak szánta. Nemzeti irányu követeléseiből egyet sem kellene feladnia, biztosítja róla a bécsi körökben nagyon ismerős szerző. Nyíltan fel is szólítja Apponyit lépjen a mozgalom élére.

A füzet igen nagy tájékozottsággal, mérséklettel, itt-ott szónoki hévvel, lendülettel, igazi verével van írva.

Hogy a liberális táborban már is oly nagy riadalmat okozott, hogy a »Pesti Napló« nem átal — vezércikkben — a kastély-ablakok beverésével ijesztgetni, annak a jele, hogy a liberális-párt igazán a bukás szélén áll.

Mutatóban itt közöljük belőle az első fejezetet, mely a falusi nép helyzetéről szól:

Falun.

A konservatív politika nagy reservoirja a falu. Az internacionális tőke s a nemzetközi ipar a liberalismust szolgálja, de a földbirtok, a haza földje, a mi kiapadhatatlan erőforrásunk. A liberális politika nem sokat törődött a falvakkal: a városokban, az ipari központokban vetette meg lábát.

A kisebb birtokos osztályt pusztulni hagyta; a nagy birtokosokat magától elidegenítette; a földnépét elviselhetetlen adóteherrel sújtotta.

A termelő népességnek több mint 60%-a a mezőgazdaságnak él, tehát nagy részben falun lakik. 30,600,000 hektár termőföldje van Magyarországnak, tehát körülbelül két millió hektárral több mint Ausztriának. De míg ott hat millió ember foglalkozik földműveléssel és erdészettel, nálunk, a nagyobb földterületen, másfél millió emberrel kevesebb él.

főn is érezte, hogy még nem kelhet fel. Kedden gyönyörű idő volt. Éjjel eset az eső és így a hegyek szép élénk zöldszínűek voltak. A nyitott ablakon keresztül a balzsamos tavaszi levegő áramlott be a szobába. Thore meghallotta a távolban tehenek a csengőinek kolompolását és Aszlang énekét.

— Ha nem lett volna anyja is a szobában, bizonyára sirt volna türelmetlenségében, de úgy visszafojtotta könnyeit. Szerdán még mindig ágyban kellett maradnia, Csütörtökön pedig már gondolkodott a felett, vajjon nem lehetne e Szombatra ismét egészséges. Pénteken kelt fel. Jól emlékezett a vén Husaby szavaira: — Ha legközelebbi szombaton fel tudsz jönni leányomhoz a nélkül, hogy megcsipünk, akkor a tied Aszlang.

Ismétellen áttekintett a Hussabyék kunyhója felé.

— Ha erre megyek, csak verést kapok mondá magában.

A pásztor kunyhóhoz, mintmondották, csak egy ut vezetett, de egy valamire való derék legénynek csak fel kell jutnia más oldalról is.

Ha megkerüli csónakján a tengerbenyuló hegyet és a fjordba jut, ott esetleg felkapaszkodhatik. Így gondolkozott Thore magában.

Eljött a szombat. Thore egész nap odahaza volt, csak midőn beállott az este, ekkor beszállt csónakjába és körülevezett a hegyfokon.

Aszlang pedig, miután elvégezte dolgát, odaült a hegy egy kiemelkedésére, a honnan szép kilátás nyílt az esthomályba elvesző tengerre, a mely nyugodtan ott feküdt előtte a mélységben.

Elgondolkodott, hogy ma este nem jöhet el Thore és hogy helyette bizonyára sok más fog jönni. Szabadon is eresztette ezért a nagy kutyát és nem mondta meg senkinek, hová megy.

Elkezdett dalolni. Dalai messzire elhallatszottaka csendes vidéken. Ő maga is egészen elérzékenyedett és elénekelt még egy verset. De ekkor úgy tűnt fel neki, mindha valaki válaszolna reá.

— Ugyan mi lehet ez, gondolta magában? Oda ment a meredek szelére és átkarolva egy fát belenézett a mélységbe, de nem látott semmit. Ismét leült és ismét énekelt. Ekkor ismét meghallotta a dalt a mely most már közelebről ugyanazon dallamban válaszolt az övére.

Ismét lenézett a mélységbe és lent lát egy kis csónakot, a mely a magasból tekintve kagy-

lónak látszik. A meredeken pedig merészen felkapaszkodott Thore.

— Ki lehet ez? Kérdé magától, de nem mert feleletet adni, hanem leborult a fűre és bele kapaszkodott, mintha ő volna az, a kinek nem szabad elereszteni azt, a mit megfogott. De a fű gyökerei engedtek, Aszlang pedig kérte az Istent, hogy segítse meg Thoret.

— Csak az egyszer mentsd meg Uram, imádkozott és körülölelte a mellette álló kutyát mintha ez volna Thore, a kit tartani akar. A kutyával ott feküdt a pázsiton izgatottságában, az erdő pedig végtelen hosszúnak tűnt fel előtte.

De egyszerre csak felugrott a kutya és farkát csóválva elkezdett ugatni. Thore emelkedett fel a meredeken és odaborult Aszlang keblére.

Néhány perczig szótlanul ott feküdt egyszó nélkül és midőn elkezdett beszélni, akkor is értelmetlen dolgokat mondott örömeiben.

Az öreg Husaby Knud pedig így szólt, mikor ezt meg hallotta. —

A legény megérdemli, hogy a leány az övé legyen.

Oda adom néki Aszlangot.

Mezőgazdaságunk összes hozadéka 1200 millió forintnak felel meg évenként; csak maga a gabonatermelés 669 millió forintra rugfel. Egész nemzeti vagyon ez, melynek a liberális kormányzat alatt az ország politikájában mégis alig van valami érezhető súlya. Több van a börzének.

S ez a nép, ez a istenadta nép, mely a haza földjét munkálja véres verejtékével; ez a józanéletű, takarékos, egészséges, romlatlan nép, melynek őseréjét a rothadó század meg nem ronthatná: csak akkor számít a liberálisok szemében, ha adót fizet. Mert, mint egyszer Katalin ezárné mondta, a liberálisok is emberbőrben dolgozik; nehéz adóktól elsanyargatott földművelőgazdák eleven bőrében...

Földműveléssel foglalkozó nemzetek politikája conservatív mederben folydogál. Az ily államok alapja, conserváló ereje: a föld. A földnek és népének érdeke a legutolsó dolog a liberális kormány szemében.

Az agrárpolitika gyanujától ugy irtózik, mintha az kitérülhetetlen foltot ejtene liberális voltának hóféhér ártatlanságán.

Az agrarismus politikai bűn az ő szemében. Ha egy politikust le akar járni, azt fogja reá hogy feltűnően pártolja — a földet, a földműveléssel foglalkozók érdekét. Pedig oly par excellencia földművelő országban, aminő Magyarország, a földet meg nem becsülni annyi, mintha az angol lenézné a tengert, melynek világhatalmi állását köszöni. Vagy mintha Belgiumban a kormány romboló hadjáratot indítana — a gyárak és a nagy ipartelepek ellen, melyek ott a nemzeti vagyonnak javarészt bépezik.

A forradalom óta, mikor nagy nemzeti erőfeszítésre volt szükség, még sohasem volt mozgósítva a falu, kivéve a képviselőválasztásokat. Azontul nem sokat törődnek vele, csak ujjongozás idején s az adók behajtásakor tegye meg a maga kötelességét.

Sőt, ebben a híres liberális világban, a »falusi« jelző a gunynak, a kicsinlésnek, lenézésnek kifejezése. Falusi ember, falusi szokások, falusi bölcsesség, falusi liba... mindez az együgyűségnek, a nevetségességnek az elmaradottságnak más neve, a liberális-mercantilisták szótárában.

Hiszen igaz, a falvakba is eljutott már mérge a nagy szabadságnak, a felvilágosodottság sötétségének. A pálinkás zsidó, a ki hátán hordta kenyerét és házat, mint a csiga, a kocsmájával, a kölcsöneivel, az apró szivességnek nevezett uzsoráival hatalomra és befolyásra tett szert. A hol pláne szerencsésen kifosztott néhány földbirtokost, s beült valamelyik dobrakerült dominiumba: ott, mint a semmiből való hirtelen meggazdagodásnak, mint a demokratikus felülkerekedésnek, mint a liberális — a recepiállo — korszellemnek képviselője jelenik meg.

A rend, az öröklött tekintély, a történeti hagyományok rovására nő e parvenünknak, e föld porából kiemelkedetteknek befolyása, s nagyon alkalmas megrontani a conservatív politika nagy gyűjtömedencéinek, a falvaknak, hogy úgy mondjam erkölcsi világnézetét.

Egy másik romboló elem a falu életében, a helység pennája, a jegyző, a ki a maga apro furfangjaival, embernyuzó közigazgatási befolyásával, minden lében kanálféle mozgékonyásával kortes szolgálatokat teljesít a liberális államnak. Ő az állandó megyei kortesszervezet őrszeme. Rendesen megszedi magát a falu rovására. S mert jegyzői oklevelét az alispán állítja ki, mert fegyelmi vizsgálatot a főispán bármikor elrendelhet ellene, mert, ha ki akar szabadulni e liberális kortesszervezet hálójából, ezer meg ezer tüzsurással sebezheti halálra a megye: szolgálatkész eszközévé válik annak a felsőbb hatalomnak, mely őt csak bilincsnek tartja, a kinek segítségével egy egész falut lánczaverhet. A falu jegyzője, a ki mindenét a falunak köszönheti, sok esetben rabszolgatartója a falu népének. Tőle, mint a forrásvizbe dobott jókora darab gálizkötől, fanyarrá és élvezhetlenné válik apránként az egész falu politikai hanglata.

A faluban a független embereknek két osztálya van: a pap s a földesur. Amaz a lelki befolyást, emez a világi vezetést képviseli. Az első a vallás vigaszával kíséri az egy-

szerű falusi embert a bölcsőtől a sirig; a másik tanácsadója és vezére a szegény népnek az élet megpróbáltatásaiban. Mindkető atyja a népnek, mindkettő önzetlenül szereti. Érdekek a nép érdekével ugyanaz. Örömiük, bánatuk közös. Ugyanazon jégeső veri el határaikat, ugyanaz a májusi fagy teszi tönkre gyümölcsöseiket, s a faluban kiűtő tűzvész nem tesz különbséget a kastély s a kunyhó között. A plébánia s a földesur háza kevés részt vettek eddig az activ politikában. Eltűrték, hogy a falu népe idegen érdekeknek szolgáljon. Semlegesen viselkedtek a duló politikai harzokban sőt támogatták a kormányát propter bonum pacis.

Ezalatt aláasta a talajt lábuk alatt a liberálisok. A kormányoknak mindenre volt idejük és gondjuk, csak arra nem volt, hogy helyes és egészséges földművelési politikát folytassanak. Egy szép reggel pedig, mint derült égből a villám, leütött nagy csattanással a radicális egyházpolitika.

A conservatív gondolat két főoszlopa, az egyház s a nagybirtok, kezét fogtak a fenyegető veszedelem elhárítására. A főrendiházban mely eddig a kormánypolitika tényeinek egyszerű registratúrája volt, feléledt a büszke ellenállás szelleme. Krisztusért harcoltak, a dogmák szentsége miatt huzták ki régen pihe-nő kardjukat; de a conservatív politikának akartak tenni jó szolgálatot.

A liberalismus radicalismussá fajult, s a radicális irányzat rendesen a forradalom előfutára szokott lenni.

Természetes, hogy ily körülmények között be kellett állani az üdvös ellenhatásnak, s az eltemetett conservatív politikának sirjából fel kellett támadnia.

Sok, nagyon sok örvendetes jel mutatja, hogy feltámadt, de semmiesem bizonyítja annyira, hogy az ő órája végre elérkezett, mint a néppárt megalakulása.

Erről a derék pártról más helyen szólunk, itt csak azt constatáljuk, hogy az első perczben tisztában volt magával, mikor a conservatív zászlót a conservatív politika szüzi földjén: a falukban tűzte ki.

A másik pompás dolog, hogy a Krisztusért harcoló néppárt belátta, hogy nemcsak igével él az ember, hanem kenyérrel is: a nép hite mellett, a nép anyagi boldogulását is kitézte zászlójára.

Megtartani a népet atyái hitében és megtartani őt atyái földjén: ez a néppárt kettős célja. A vallás s a föld, a templom s a kastély, ha ez a két nagy hatalom összefog, könnyűszerrel, szinte játszva hódítja meg a falut. S a falvak lakosságának votuma: a nemzet többségének megnyilatkozása.

A falura támaszkodva, a magyar néphitét és vagyonát conserválva, diadalmas és népszerű hatalommá válik egy csapással a conservatív politika. A kiélt, megvéhédht liberális politika pedig bátran liquidálhat. Hisz már ugyanis a végét járja. Arczán világosan látszik a facies hippocratica. Nevető örököse mi leszünk.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Február 24.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Teleszky István.

Jegyzők: Eszterházy Kálmán gróf, Josipovich Géza, Illy és Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Darányi Ignác, Lukács László, Dániel Ernő, Josipovich Imre.

Szerb György betereszti a honalapítás ezredéves ünnepségeit rendező országos bizottság jelentését »a Szent koronának és egyéb királyi jelvényeknek a honalapítás ezredéves ünnepélye alkalmából közszemlére kitétele tárgyában« szoló miniszterelnöki jelentés iránt.

Ugron Gábor: Kéri a miniszterelnököt, hogy adjon részletesebb felvilágosítást a millenniumi ünnepségeket illetőleg, mert e tekintetben az ország teljes sötétségben van. Nem tudjuk, hogy a korona hogyan fog részt venni az ünnepségeken. Nem érti azt sem, hogy mit ért az alatt az előadó, hogy a korona a millenniumis ünne-

pélyen való részvételére vonatkozó javaslatokat már szentesítette.

Bánffy Dezső báró: Részletes jelentést fog tenni az országos millenniumis bizottságnak, mely azután a háznak fog jelentést tenni. Nem hiszi, hogy az előadó azt mondta volna, hogy e javaslatokat a korona már szentesítette...

Szerb György: Nem is mondtam.

Bánffy Dezső báró: Vagy ha mondta is, az csak nyelvbottlás lehetett. Kéri a jelentés tudomásul vételét.

Következik

a quótának újból való megállapítása végett egy 15 tagból álló országos bizottság kiküldése iránt a miniszterelnök határozati javaslata.

Sima Ferenc: A mostani Badeni kormány nem parlamentáris, csak ügyvivő kormány, amelylyel Magyarország kormányának tárgyalásokba bocsátkozni nem szabad, miért is a miniszterelnöknek a quóta-bizottságra vonatkozó határozati javaslatát nem fogadja el.

Helffy Ignác: Az ő és pártja nevében kijelenti, hogy nem fogadja el a határozati javaslatot.

Bánffy Dezső báró: A törvény rendeli, hogy a közös költségek arányának megállapítására időnként bizottság üljön össze, s így szükségesnek tartja a quóta-bizottság megválasztását. Sima képviselő ur csak ügyvivő kormánynak tartja a mostani Badeni kormányt, s azzal nem akar tárgyalásokba bocsátkozni. Ha ő így gondolkozik, még nem következik, hogy így gondolkozik szóló és a ház többsége. Kéri határozati javaslatának elfogadását.

Ugron Gábor: 67-ben a kormány nem a népakaratot képviselte, hanem egyszerűen a korona akarata volt nála az irányadó. Ha 67-ben nem tartották a kormányt elég alkotmányosnak, mi a különbség a mostani Badeni kormány és a 67-iki kormány között. A félhivatalos közlöny konstatálja, amit mi már régen tudunk, hogy az osztrák miniszterek pártokon kívül állanak. Hát micsoda kormány az, amelynek semmiféle párttal nincs összeköttetése.

Egy olyan kormány van Ausztriában, melyet a szükség hozott létre, a mely csak valamivel jobb az abszolutizmusnál. Az a kormány, mely hivatalnokait bábokká akarja alakítani a maga hatalma érdekében, az a kormány, mely az uralkodót is belevonja a maga hatalmi érdekeinek keresztülvételére, nem lehet parlamentáris, alkotmányos kormány.

A 67-iki 24-ik t. cz. 19. szakasza szerint Ausztriában alkotmányos, parlamentáris kormánynak kell lenni, minthogy pedig a mostani Badeni kormány nem az, azzal tárgyalni nem lehet, miért is a miniszterelnök hat. javaslatát nem fogadja el.

A ház többsége a miniszterelnök hat. javaslatát elfogadja.

Elnök: Kéri a házat, hogy az ezredéves bizottság jelentésére és a miniszterelnök határozati javaslatára vonatkozó jegyzőkönyv már most hitelesíttessék.

A jegyzőkönyv e részét hitelesítik.

Következik a napirend 3-ik tárgya

a kereskedelemügyi tárca költségvetésének folytatóságos tárgyalása.

Bobula János: Reflektált Kossuth Ferenc beszédére s azt mondja, hogy mikor Kossuth arról beszél, hogy egy pár milliót megtakaríthatunk volna, ha nincs közös vámterületünk, akkor elfelejti azt, hogy mi jóformán magunk szükségleteit sem tudjuk kielégíteni.

A vasutakat vonatkozólag megjegyzi, hogy azoknak még mindig hiányában vagyunk s épen az a baj a mi kereskedelmünkre és főleg mezőgazdaságunkra nézve, hogy egyes vidékeknek valósággal könyörögniök kell, hogy vasutat kapjanak. Kereskedelmi miniszteriumunknak igen sok mindenféle dologgal kell foglalkozni, s így nem foglalkozhat csupán közlekedésügyünkkel, mint foglalkozhatnék akkor, ha csak az tartoznék hatáskörébe.

Szükségesnek tartja, hogy a főbb vasuti vonalak minél előbb megépíttessenek, ami közgazdaságunkra ép oly előnyös lesz, mint kereskedelmünkre.

Sokkal helyesebbnek tartja, ha az állam épített vasutakat, mert ez által lehetővé válik

a közérdeket összeegyeztetni az állam érdekeivel.

A költségvetést elfogadja.

Elnök: Az ülést 5 percre felfüggeszti.

Szünet után

Apponyi Albert gróf: Kossuth Ferencz és Molnár József a közös vámterületet illetőleg az osztrák reichsrath egyhangú határozatára utaltak; azt hiszi azonban, hogy azok a határozati javaslatok, amelyeket Kossuth és Molnár beadtak, nem fognak maguk után egyhangú határozatokat vonni.

Magyarország a vámközösség mai formájában károsodik pénzügyileg és pedig közgazdaság terén úgy, mint a kereskedelmi politika terén.

Apponyi gróf hangsúlyozta, hogy szabadelvűek a kiegyezést hamisan értelmezik és határozati javaslatot nyújt be, hogy a kormány azon esetre, ha Magyarország sérelme nélkül a vámkereskedelmi szövetség létre nem jöhetne, megtegye az intézkedéseket az önálló vámterület létesítésére. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Az elnök az ülést 2 órákor bezárja.

† Dr. Hoványi Gyuláné.

Egy asszony halt meg . . . halála gyászba borítja városunk legelső családjait, . . . halálának híre igaz, mély részvétet kelt mindenütt, ahová csak elhat. Fiatalon, 26 éves korában sirba költözni, itt hagyni szerető ifju férjét, apró kedves gyermekeit, — valóban tragikus sors, könnyet sajtol minden érző ember szeméből. De meghalni azért, mert egy embernek életet adott, megindító, megrázó eset. A philosophia türes theoriái egy kérdőjelet tesznek feléje, — a valóság, a hit a keresztire mutat s arra tanítja az embert, hogy az élet a szenvedés iskolája. Megnyugvást nyújthat az oly mélyen sujtott nemes családnak az, hogy a megboldogult fiatal asszony oly példás áhitattal készült a halálra s igaz keresztény módon, Istenével s embertársaival kibékülve hunyt el; — megoszítja fájdalmát az általános és őszinte részvét, enyhíti az idő; — de igazi vigasztalást a rendkívüli csapás e nehéz napjaiban csak az Isten akaratán való megnyugvásban találhat.

Dr. Hoványi Gyula jogakadémiai tanár felesége halt meg vasárnap délután 1/2 3 órákor.

Az elhunyt, kedves asszony halála oly hirtelen következett be, hogy kedvesei két nappal előbb nem is sejtették, hogy milyen nagy veszteség árán jutottak ahhoz a gyermekhez, kinek a fiatal asszony életet adott.

Nagy fájdalommal eltöltött éj után vasárnap reggel érezte a beteg, hogy csak órák vannak már hátra ifju életéből. A család régi, hű barátját Palotai László kanonokot kérte magához; kiakart békülni Istenével. A szentségek áhitatos felvétele után rendkívüli lelki erővel, meghatottan bucsuzott el kedveseitől, a kik sirva álltak ágya körül. Azután intézkedett temetéséről, kérte, hogy csak egy pap temesse, s az Palotai László legyen.

Azután kinlódott még délután 1/2 3-ig, akkor megváltotta szenvedéseitől a halál.

A szomorú megrendítő gyászeset híre hamar elterjedt a városban. Sajnálta mindenki, siratták sokan. Az emlékezés a kegyelet szavába búsan beleszólt a harangok ércnyelve, a hideg északi szél pedig sivitva rohant el a járókelő feje felett, mintha azt a szomorú gyászesetet akarná világgá vinni.

A gyászesetről a család a következő jelentést adta ki:

Alulírottak mély fájdalommal tudatják köröstarjáni Hoványi Gyuláné, született Szabó Gabriella a legjobb hitvesnek, anyának, leánynak, testvérnek, sógornőnek, és rokonnak, a

haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után f. évi február hó 23-án, d. u. 1/2 3 órákor, élete 26-ik, boldog házasságának 9-ik évében, rövid szenvedés után bekövetkezett csendes elhunytát. Az Urban kimultnak hült tetemei f. hó 25-én d. e. 1/2 9 órákor fognak a hidegser-utcai lakástól a várud-ujvárosi róm. kath. plébánia templomban bemutatandó engesztelő szent mise áldozat után az ugyanottani róm. kath. sírkertben, a föltámadás szent reményében nyugalomra tétetni. Nagyvárad-Olaszi, 1896. évi február 23. Dr. Teleszky Istvánné, Sável Kálmánné, Pallay Lajosné, öz. szoklyói Szabó Gézánné, Szabó Anna, Szabó Ferencz, mint testvérek, Dr. Hoványi Gyula mint férj, Hoványi Erzsébet, Hoványi Lajos, Hoványi János gyermekei, Szabó József mint apa, Dr. Hoványi Ferencz, Hoványi Géza, Dr. Teleszky István, Sável Kálmán, Pallay Lajos, Dr. Bozóky Alajosné, Dr. Zsögöd Benőné, Szabó Ferenczné mint sógorok és sógornők. Az örök világosság fényeskedjék neki!

A ravatalon.

A holttest fehér atlasz ruhában, érczokorsóban nyugszik a diszes ravatalon. Az égő kandaláberek bágyadt fényt vetnek a sovány, színtelen arcra, a szobában elhelyezett pálmák olyan megható keretét alkotják a szomorú képnek.

A ravatal körül nagyszámu remek koszoru van elhelyezve, melyek közül különösen kitűnik a jogakadémiai tanári-kar remek nefelejts koszoruja, az akadémia színeit viselő pompás selyem szalaggal.

A koszorúk feliratai a következők:

Bánatos férje — és szerető gyermekei. Legjobb Gábrinknak — Feri és Géza. Des Echerolles Kruspér család — őszinte barátság és tisztelet jelül. A jó Gábrinak — öz. Rossy Sándorné. Felejthetetlen Gábrinknak — Mariska és János bácsi. Szeretettünk jelül — Mariska és Lojzi. Szeretett Gábrinknak — Irma és Kálmán. Forrón szeretett leányának — Édes apa. Kedves nővérüknek — Julia és Nina. Szeretettünk veled örökké — Jolán, Béni. Felejthetetlen kis Gábrinknak — Pallay család. Igaz részvéttel — Papp János. Utolsó üdvözlötül — Báró Döry József. Szeretett Gábrinknak — A jogtanárnék. Őszinte bánattal — Markus László és Etelka. Mély részvéttel — A kir. jogakadémia tanárai. Buzásy család — Gábrinak. Báró Gerliczy Félixné — Őszinte barátsága jelül. Kegyelete jelül — a jogakadémia polgársága. Huzella Gyula — Részvétejelül. Bánat és fájdalom kísér utadon — Vilma és Anna. Felejthetetlen testvérnek — Szabó Gézánné. Gábrinknak — Szabó Ferencz és családja. Isten veled — Lenke és Etti. Tury Ignác és családja — rokonai szeretettel.

A jóbarátok és ismerősök igaz részvéte enyhítse a bánatos család nagy fájdalmát.

TÁJÉKOZTATO.

- Február 23. A biharmegyei kereskedelmi, ipar, termény és hitelbank közgyűlése d. e. 9-kor.
- > 23. A rabsegélyző-egylet ülése d. e. 10-kor.
- > 23. Gyermekbarát-egylet közgyűlése a városháza termében délelőtt 9 órákor.
- > 24—26. Nagyvárad város számonkérőszékének működése délután 2 órákor.
- > 27. A községi iskolaszék ülése d. u. 4-kor.
- > 29. A biharmegyei nőegylet választmányi gyűlése d. u. 4 órákor.
- > 29. Biharmegyei központi választmányának ülése.
- Márczius 1. Ügyvédi kamara közgyűlése d. e. 10-kor.
- > 1. A nagyvárad-i kereskedő ifjak körének jubiláris közgyűlése.
- > 5. Nyilvános árverés a város tulajdonát képező házakra és telkekre d. e. 10 és d. u. 3 órákor.
- > 5. Voniga Dávid sajtópöre.
- > 8. A nagyvárad-i takarékpénztár 49-ik évi közgyűlése d. e. 10 órákor.
- > 8. A biharmegyei és nagyvárad-i nőegylet tárgy-sorsjátékának húzása
- > 11. Hoffer Géza sajtópöre.

UJDONSÁGOK.

* **Dr. Schlauch Lőrincz** bibornok-püspök tegnap délután 4 órákor a helybéli prémontrei főgymnasium természet-tani előadási termében jelen volt dr. Ká-

roly Irén főgymnasiumi tanárnak a Röntgen-féle sugarakról tartott igen érdekes, pompásan sikerült kísérletekkel élénkített előadásán. Jelen voltak még: Schlauch Nándor uradalmi kormányzó, Kotunovics Sándor főgymn. igazgató, Kékus Vidor, Kertész Miksa tanárok, Hoffmann Henrik uradalmi ispán és az udvari papság. A bibornok nagy érdeklődéssel hallgatta a jó egy óráig tartott előadást, s meleg elismerését fejezte ki úgy a szép előadás, mint a kitűnően sikerült kísérletek felett, melyek annál meglepőbbek, mert még nem áll a jeles tanárnak rendelkezésére elég nagy erejű villanytelep s készített fényképei még is tisztábbak voltak, mint a budapesti első előadások alatt készített fényképek. Az előadás alatt is igen sikerült fényképet készített Mayer Antal püspöki könyvtárnok balkezéről.

* **A király utazása.** A király tegnap este Bécsből hat órákor Cap-Szt-Martinba utazott a Felsőasszony látogatására. Délután négy órákor Linzen haladt keresztül, ahol a kerületi kapitánynak és a polgármesternek tiszteletét fogadta. A pályaháznál nagy számban megjelent üdvözlő közönség lelkes tüntetésben részesítette a királyt.

* **Jótékony adakozás.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök az »Erzsébet-nőegylet« budai fiárvaháza építési költségeire 1000 frtot adományozott. Az »Első biztosító intézet« katonai szolgálat esetére Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg védnöksége alatt, mint szövetkezettek« pedig 200 koronát.

* **Számonkérőszék a városnál.** Beöthy László főispán tegnap kezdte meg a számonkérőszékkel a vizsgálatot a városházán. A számonkérőszékben a főispánon kívül Sal Ferencz polgármester, Rácz Mihály főjegyző, Papp János, Bordé Ferencz, Darvasy Lajos tanácsnok, ifj. Rimler Károly főkapitány, Dús László főügyész vesznek részt. A bizottság előbb az állami anyakönyvvezető hivatalt tekintette meg, majd az elnöki ügyosztályt, továbbá a gazdasági ügyosztályt vizsgálta felül s mindent teljes rendben, elintézve talált. Az elnöki ügyosztályt megkülön dicséretben is részesítette a főispán. A vizsgálatot folytatja a számonkérőszék.

* **Szakosztályok alakítása a megyénél.** Biharvármegye székházában tegnap alakították meg az egyes szakosztályokat. A négy szakosztályba 80 tagot választottak; vagyis minden szakosztályban 20—20 tag fog működni.

* **Népkör a Réten.** A Réten lakó polgárság közt egy Népkör felállítása iránt megindított mozgalomnak, ugylátszik, szép sikere lesz. Az alakulásra nézve vasárnap értekezletet tartottak a mozgalom vezetői a Digos-féle házban. A kiküldött bizottság bemutatta az általa elkészített alapszabálytervezetet, a taggyűjtő-ívekkel bírók is örvendetesen eleget tettek feladatuknak, a mennyiben rövid pár hét alatt háromszáz tag jelentette belépését a Népkörbe s ez által biztosítva van a kör életképessége. Elhatározták, hogy márczius hó 1-én tartják az alakuló közgyűlést, melyre a tagokat külön-külön hívják meg. A közgyűlés tiz tisztviselőt és 24 választmányi tagot választ. Május hó 3-án pedig ünnepélyes diszgyűléssel nyitják meg a Népkör helyiségét.

* **Az egyéves önkéntesek aktiválása.** A közös hadügyminiszter elrendelte, hogy azokat a volt egyéves önkénteseket, kik a ténylegesítésre törekednek és most próbaszolgálatot teljesítenek, saját kérelmükre, a csapattesiparancsnok azonnal a nemtényleges viszonyba helyezheti. Ha a próbaszolgálatot teljesítő volt egyéves önkéntes használhatatlansága kétségtelen, akkor anélkül, hogy ha az illető nem is kérné

a dandárparancsnok beleegyezésével, a csapat- test parancsnoka azonnal a nemtényleges állományba helyezheti. Mindkét esetben azonban a csapat- test parancsnokoknak a hadügyminiszteriumnak kell jelentést tenniük.

* **Mátyás napja.** Az öreg emberek azt tartják, hogy a többi hagyományos napok mellett Mátyás is beleszokott kontárkodni a meteorológiai-intézet esalhatatlanságig pontos mesterségébe. Mátyás napján megtudjuk, hogy soká tart-e még a tél. Azt tartják ugyanis, hogy ha Mátyás nem talál jeget, akkor esinál, s még lesz kemény hideg idő, ha pedig fagy Mátyás napján, akkor a tél utolsó mérget adja ki. Ma ünneplik a Mátyások névnapjokat s pár nap óta derült, de hideg idő van egész nap különösen éjjel, a mikor 10—12 °R-ra süllyed alá a higany. Ha a jóslatok beválnának tehát, akkor nemsokára üdvözölhetnénk a tavaszt.

* **Bezárt ovoda.** Biharról írják lapunknak, hogy a községi előljáróság nem akar az ovoda számára fűtő fát adni s így kénytelen az ovónő az intézetet bezárni. Az esetet feljelentették a kir. tanfelügyelőségnek.

* **Gyümölcsészeti tanfolyam.** A földművelésügyi miniszter értesíti az összes törvényhatóságokat, hogy a f. évben. Keszthelyen márczius 23-tól április 1-ig. Kolozsvárott pedig április 7-től 16-ig terjedő gyümölcsészeti tanfolyamot fognak tartani. A tanfolyam célja, hogy a gyümölcsfa tenyésztést és a fajsok kezelését megismertesse, s ennél fogva különösen a fajsoktat kezelő tanítók, magánosok és gazdasági alkalmazottakra nézve hasznos és fontos a tanfolyam látogatása.

* **Halálozás.** Részvétel vettük az alábbi gyászjelentést, mely egy előkelő társadalmi állású matronának haláláról értesít bennünket. A boldogult testvérhuga volt Szaniszló püspök egyik titkárnak Szabó Ferencnek. Haláláról a család következő gyászjelentést adta ki:

Özv. kövesdi Rácz Pálné szül. bilkei Papp Veron, bilkei Anna mint testvér, dr. kövesdi Rácz Béla mint unokaöcs s neje galsai Kovács Margit, Rácz Tibor, Rácz Melinda s ezeknek gyermekei fájdalommal tudatják, hogy felejthetetlen jó testvérük, illetve nagynénjük bilkei Papp Krisztina folyó évi február hó 23-án, reggel 8 órakor a halotti szentségek ájtatos felvéte után, élete 70-ik évében az Urban esendesen jobblétre szenderült. A drága halott földi maradványai folyó évi február hó 25-én reggel fél 11 órakor fog a gyászszobából (Szent János-utca 319. sz.) az olasz plébánia templomba vitetni s az engesztelő szentmise áldozat után az olaszii temetőben örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad, 1896. feb. 23. Áldot legyen emlékezte!

* **Átdöfte a Krisztus szivét.** Váci levelezők írja ezt a nagyon szomorú esetet: A váci főgimnázium két másodosztályú tanulója a tanár azzal büntette, hogy vasárnapra bezárta őket. Ezen az egyik, Kohn Jenő rendkívül feldühödött s miután a tanáron nem tölthette bosszuját, odament az iskolateremben függő Krisztus-képhez és ezekkel a szavakkal: »Ha már vérzik a te szived, hát hadd vérezzék még jobban!« — a festményt késével többször átdöfte. Kohn Jenő tette ki sem tudódott volna, ha társa, akivel bezárva volt és aki szintén zsidó, el nem árulja. Az elvetemült fiókt rögtön kicsapták a gimnáziumból.

* **Vig élet a jegen.** Az ismét kemény télre fordult idő sok örömet okoz a korcsolyázást kedvelőknek. Vasárnap délelőtt, de még inkább délután ellepték a városliget pompás jégpályáját. Különösen sok szép hölgy, mintha csak találkozót adtak volna egymásnak, élvezték az egészséges sport örömeit. Hétköznap is nagy közönség keresi fel a városliget pompás jégét.

* **Sztrájkoló ügyvédek.** Az aradi ügyvédi tisztújító közgyűlésen — a kamarai ügyész választásánál az aradi ügyvédek nem szavaztak: sztrájkoltak. Az ügyészi állásra ugyanis Szilvási László dr. aradi fiatal ügyész is pályázott s a saját érdekében a vidéki ügyvédeknek választási lapokat küldött. Az aradi ügyvédek, akik Paris Lajos ügyvédet akarták megválasztani, mikor meglepetésükre észrevették a Szilvási fogását, elálltak a szavazástól, sztrájkoltak,

hogy Szilvási a szavazatok felét meg ne kapja. S ezért érték, mert új választásra kerül az ügyészi állás.

* **Az iskolaszék ülése.** A nagyvárad községi iskolaszék f. hó 27-ikén délután 4 órakor ülést tart a városház tanácstermében.

* **Nagy lopások.** Az utóbbi napokban városunk területén három előkelő családtól több száz forint értékű ékszereket és ruhadarabokat loptak el ismeretlen tettesek. Részletekre a vizsgálat érdekében nem terjeszkedünk ki.

* **Nagyvásár-sertés nélkül.** Békés-Csaba községében a sertésvesztet konstatáltak. Ez okból Békésvármegye alispánja sürgős közhírré tétel végett értesíti Biharmegyét, hogy a márczius 1. 2. és 3-ára eső csabai országos vásárra sertéseket felhajtani nem szabad.

* **Verekedő huszárok.** Vasárnap este olyan esetepatét rögtönözött a Külvárosban hat vitézkedő huszár, hogy kevés híján ember áldozatba került vitézségük. Egy pár fiatal suhanczal tüztek össze az utcán s a szóváltás hevében kettő közülök kardot rántot és a suhanczok közül többet, különösen Opre Mihályt nagyon súlyosan megsebesítették. A sarkon álló »András« természetesen nem mert bele szólni a »nézeteltérésbe«, mert valószínűleg neki is a bőre bánta volna meg a beavatkozást, hanem kísérte a huszárokat a laktanyáig s ott felkérte az őrt, hogy írja fel a nevüket. Az őr azonban durván elutasította, azzal, hogy semmi köze a dologhoz, nem az ő századából valók az emberek. Mint értesülünk, a kapitányi hivatal átiratilag fogja kérni a vitézek megbüntetését.

* **Az irgalom nevében.** A töltésszél 170. szám alatt lakó éhező család számára újabb adakoztak: Mihálykői Sándorné 6 frt., Kovács Jánosné 2 frt., néhány rézbányai lakos 3 frt. Csatáry Józsefné 50 kr., N. N. 80 kr. Az eddig begyűlt összeg: 34 frt. 75kr. A családapa maga és nyolc tagból álló családja nevében ez uton mond a jószívű adakozóknak hálás köszönetet.

Lapunk egyes számai a következő sz- letekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenuirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatnak.

EGYLET.

A »Rabsegélyző egyesület« közgyűlése.

Nagyvárad egyik szép célú humanus intézménye a »Rabsegélyző-egyesület« vasárnap délelőtt tartotta választmányi ülését, Gyöngyössi Lajos elnök elnökléte alatt. Jelen voltak: K. Nagy Sándor titkár, dr. Bulyovszky József, dr. Böhm Jenő, dr. Grósz Albert, Nyisztor József, Lázár Márton, Nyiry György és Szász Ágoston.

Első sorban K. Nagy Sándor titkár jelentést tett 150 frtra rugó összegről, melyet a kiszabaduló rabok közt az utóbi időben osztott ki az elnökség. Három újabb kérvényező közül egyet elutasítottak, egyenek uti költséget, egynek pedig 10 frt segélyt szavaztak meg. A megüresedett szolgál állásra Némethi Józsefet választották.

A szépen megírt évi jelentés bevezetésében érdekes egybevetést tesz a büntető eljárás ezer éves és mostani alakja között.

Az évi jelentéssel kapcsolatban fölolvassa Füredy László pénztárosnak a jelentését. A kimutatás szerint gyengélkedése miatt távozott Adler Ignác pénztárostól 1895. április 29-én átvett egyleti vagyon: 14459 frt volt. Az

egylet jelenlegi vagyona: 15572 frt 17 kr. letételekben és 266 frnyi járandóság kötvényekben. A pénztárnoknak a felmentvényt megadták.

Egyik fontos tárgya volt az ülésnek a titkár bejelentése, hogy Beliczay Ferencz elnök ez állásáról lemondott. Titkár szép, meleg szavakban emlékezett meg arról a hasznos munkálkodásról, a melylyel Beliczay Ferencz közzel két évtized óta vezette az egyesületet. A lemondást is belofoglalva a jelentésbe, ezt példányban kinyomatják.

Nesztor József a közgyűlés összehívását indítványozza, melynek fő tárgyait az évi jelentés, az elnök lemondásával kapcsolatban, s az új elnök esetleg alelnök megválasztása fogja képezni. Az indítványt egyhangulag elfogadták: a közgyűlés megtartására márczius 25-ikét tűzték ki. A meghívást hírlap útján, illetve levelező lapokon fogják eszközölni.

Dr. Bulyovszky ügyész, mivel az erkölcsös könyvek, melyeket a föltételeken szabadon bocsátott raboknak szoktak ajándékozni, fogytán vannak, kéri a választmányt, hogy intézkedjék ezeknek a beszerzése iránt.

Az ez irányban való intézkedéssel megbízták a titkárt s ezzel az ülés véget ért.

A »Gyermekbarát« ülése. A nagyvárad Gyermekbarát egyesület választmánya vasárnap ülésezett a városházán. Jelen voltak: Ritoók Zsigmond elnök, K. Nagy Sándor, titkár, Ritoók Zsigmondné, Rechné Bauer Zsófia, dr. Grósz Albertné, Schütz Albertné, Fehérné Nagy Gizella, Eszenyi Sándor, N. Justh Sándor, Beczka Lajos pénztárnok, Wlaschek Venczel, dr. Döry Ferencz. A megnyitás után elnök bejelentette, hogy egészségi okok miatt Kiss Elekné kilépett a választmányból s a kilépés felett sajnálatát fejezte ki. A választmányt a jövő gyűlésen egészítik ki. — A »Gyermekbarát« egyesület részére rendezett bál 639 frt tiszta jövedelmet eredményezett, a miért Glacz Antal bálbizottsági elnöknek jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Az időközben koszoru megváltás és más czímen tett adományokért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Az egyesület a mostani iskolai évben eddig szegény gyermekek felruházására 501 frtot, csizmára külön még 10 frtot, s élelmezésre 579 frtot fizetett ki. A választmány akként határozott, hogy a 80 szegény gyermekek élelmezését márczius 15 helyett márczius végeig folytatja. Réz Mihály községi iskolai felügyelő-igazgató köszönetet mond egy átiratban az egyesület nemes szívé eljárásáért, melylyel 280 szegény iskolás gyermeket segítéyz. Ezzel véget ért az ülés.

A Nőegylet választmányi gyűlése. A Biharmegyei Nőegylet választmánya f. hó 29. napján, d. u. 4 órakor választmányi gyűlést tart a tanszermuzeum (Garaguj házhelyiségében).

Irodalom és művészet.

— Orosz daltársulat Nagyváradon. Szlavianszky Nadina, ki már másodsor járja be hazánkat énekkarával, márczius 3-án hangversenyt rendez a »Fekete Sas« nagytermében, a melyre jegyeket Ungár Jenő könyvkereskedésében lehet váltani.

A hangverseny műsora a következő;

I.

1. »Marche Militaire«, szláv motívumok rendezi Slavianszky N.
2. »Kelj fel, vörös nap,« szibériai dal, (Szi-béria elfoglalása idejéből), rendezi Rimsky Korsakoff.
3. »A leány a folyónál«, kisross tánczdal,
4. »Nowgorod«, dal a 13-ik századból, rendezi Dülsch O.
5. »A kovács«, orosz nemzeti dal, rendezi Slavianszky Nadina.
6. »Karének Igor operából« Borodintól.

II.

Két templomi kar, a Capella.

- a) »Miatyánk«, ének 16-ik századbéli zárdai stílusban (Kiewr).
- b) »Cherubimok éneke«, Bortnianskytól, a sopran-solo részletet éneklé Mischa Tschurelin 25 éves törpe.

III.

1. »Maschát, anyja nem engedi át a folyón«, orosz nemzeti dal.
2. »Kedves lányka, ott jönnek a bojárok, Dragomigszky.
3. »Gyászinduló«, Vilboa.
4. »Bölcső-dal«, Kaschperofftól, rendező Slavianszky Nadina.
5. »Orosz cigány-dal.«
6. »Ei Ouchnem.«

A belépő jegyek árai: Körszék 2 frt, Zárt-szék 1 frt, Számozott karzat 60 kr., belépő díj 60 kr.

Igazságszolgáltatás.

Kevés a bíró a törvényszéknél.

— Az ügyvédi kamara jelentéséből. —

A nagyváradi ügyvédi kamara már évek óta sürgeti a nagyváradi kir. törvényszékhez kinevezett bírói létszám felemelését, azonban ennek csak részben lett némi sikere, amennyiben a utóbbi időben egy új bíró lett kinevezve törvényszékünkhez.

A kamara január havi közgyűléséből kifolyólag az elnökség elkészítette a múlt évről szóló jelentését az igazságügyminiszterhez, melyben markans vonásokkal, megezőfolatlan indokokkal mutat rá arra a tarthatatlan állapotra, a mely a nagyváradi kir. törvényszéknél óriási akadályul szolgál az ügyek gyors elintézésének.

A jelentés kiemeli, hogy mióta az új sommás eljárás következtében a sommás perekben a felebbezések a kir. ítélő táblák hatásköréből elvették és az első folyamadási kir. törvényszékekre ruháztattak át, az ügymenet a kir. táblánál gyorsaság tekintetében teljesen kielégítőnek tartható; kéthárom hét alatt az odakerülő ügyek elintézését nyernek, a polgári ügyeket értve, úgy hogy a kir. tábla működését illetőleg minden tekintetben csak dicsőregetést jelenthetnek.

A törvényszéknél azonban már eddig is kevés volt a bírói létszám s a summás perek felebbezése három bírót elvont a polgári osztálytól, s ezáltal az eddig is késedelmes elintézése az ügyeknek, még lassított. Most úgy áll a dolog, hogy egy-egy ítélet alá terjesztett rendes polgári perben a nagyváradi kir. törvényszéknél nem egypár hónapig, hanem ha így megy tovább is, egy pár évig kell várakozni az ítéletre. Így kevesebb ítélet hozatván, a felebbezések is csökkennek s ez által fogy a kir. tábla munkája is.

Olesó és gyors igazságszolgáltatás a jogállamban szükséges; de ha pénzügyeink mellett az első nem lehetséges, legalább az ügyek gyors elintézésére hasson közre az igazságügyi kormány s mentse meg ez által a jogkereső közönséget és az ügyvédi kart a kiszámíthatatlan károsodástól.

Ezeknek bõindokolása után ismételve kéri az ügyvédi kamara az igazságügyminisztert, hogy a nagyváradi kir. törvényszék bíráinak létszámát 3—4-el sürgõsen szaporítsa.

Ezután áttér a jelentés annak fejtegetésére és bizonyítására, hogy a kinevezett egy új bíró nem lesz elegendõ az óriási munka feldolgozására, s hogy azzal sincs gyökeresen segítve az állapotokon, hogy az élesdi és b.-ujfalui járásbírók telekkönyvi hatósággal ruháztattak fel, mert ezáltal csak némileg gyorsabb elintézését érjük el a telekkönyvi ügynek. Ez már azért sem gyorsítja a polgári ügyek elintézését, mert a két telekkönyvi bírót továbbra is ott kell hagyni, s így ezek közül egyik sem mehet át a polgári osztályhoz.

Hasonló lassúsággal intéztetnek el a polgári és telekkönyvi ügyek a szalontai és margittai járásbíróknál, pedig ennek oka sem bírói személyekben keresendõ.

Rendkívül károsnak tartja még a jelentés, hogy a megüresedett bírói állásokat 5—6 hónap mulva tölti be a miniszter, a mi csak fokozza az ügyek összetorlódását.

A lassu ügymenet másik oka a kezelõszemélyzet létszámának csekély száma. A hitel telekjegyzõkönyveket 10—15 nap mulva kapják meg a felek, pedig díjnyokok alkalmazása által még az állam is nyerne tetemes összeget, mert az ily jegyzõkönyvekért fizetendõ díjöttszõrõsen fedezné a napdíjasok járulékát.

A kérelem teljesítését a kamara a bírák érdekében is kéri, kiknek szorgalma, képessége ellen általában kifogás nem emelhetõ, de a kiknek munkakedvét elveszi, kiket elkeserít a tudat, hogy minden igyekezetük daczára éves hátralékok alatt görnyed asztalaik.

A bíróságok helyiségeire áttérve, az építendõ törvényszéki palota létesítéseért hálás köszönetet mond a jelentés.

A felterjesztés többi részében az ügyvédi rendtartás újjáalkotását az igazságügyi kormány programja újból felvenni kéri s felsorolja a sommás eljárás első évében tapasztaltakat.

Vajjon lesz-e haszna az ügyvédi kar ezen sokszor megismételt kérelmének, vagy elteszi a miniszter ezt a jelentést is a többiek mellé pihenni — a jogkeresõ közönség mérhetlen kárára, s igazságszolgáltatásunk nagyobb dicõségére.

Ezredéves kiállítás.

Angolok a kiállításon. Egész Európában alig mutatkozik olyan nagy és élénk érdeklõdés és meleg rokonszenv az ezredéves ünnepek iránt, mint Angliában, legfõképpen pedig Londonban. Az angol vasutársaságok egy legutóbb tartott konferencián mind megannyian kijelentették, hogy a kiállítás plakátjait ingyen kifüggesztetik az összes állomásokon, valamint a vasuti kocsikban. A londoni magyar egyesület felhívására már eddig is számos szálló-tulajdonos és vendéglõs jelentkezett, aki minden szobájában és helyiségében elhelyezi a kiállítás reklám-füzeteit és látogatásra hívó programjait. A Londonban alakult Millenniumi Angol-hizottság, amely külön kiránduló csoportokat toboroz, egyébként e hónap 25-én kedden a Mansion-House-ban ülést tart, amelyen a bizottság második elnöke (az elsõ Thek herceg) a londoni Lordmayor fog elnökölni.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai. 18

A papiros rég szertehullott a lángokban, s csak egy kevés hamu maradt belõle. Wesselhöft sóhajta fordult el a kályhától; szive is mintha gyászban lenne vagy meg volna halva. És mégis, midõn ismét leült asztalához, tolla serényen futott végig a papíron. Akármilyen bánata volt is, kötelességét nem sértette meg soha, el sohasem feledte, mivel tartozik õreg üzlettársának, aki elhalmozta õt jóságával.

VIII

Mr. Browning immár rég felgyógyult bajából, s szokott életmódját újra megkezdte. Mint azelőtt, most is nyitva állott vendégszeretõ háza ismerõsei elõtt, maga unokahúgával minden pikniken, kiránduláson részt vett s általában minden élvezetben, a melyet a kis város nyújthatott. Nem lehetett elkerülni, hogy ilyenkor mindketten ne találkozzanak Wesselhöfttel.

Föltételéhez hiven szándékosan távoztatta magát Bessietõl, ámbar a leány szemei eleinte elbámulva látszának kérdezni õt, miért kerüli ismerõseit olyan feltûnõen. Végre azonban belétõrdõtt a leány, ki mellett egy idõ óta ugys mindig Kattenstedt volt látható. De otthon is a milliomos házában lassanként állandó vendéggé kezdett válni a fiatal tiszt. Az õreg ur elõszeretete egyre nõt iránta s lassanként Bessie is fõlhagyott visszautasító modorával. Vele is megesett, amit oly gyakran tapasztalhatni fiatal lányoknál, hogy t. i. örömet kezdett találni az ünnepelt gavallér hódolatában, anélkül azonban, hogy fõlmelegedett volna iránta. Azt azonban érezte, hogy ez így nem maradhat; de hogy, hogy fog végzõdni? sokszor kérdezte önmagától.

Gyönyörû őszi nap volt, a levegõ tiszta és átlátszó, az ég mélyen kék, egyetlen felhõ nem mutatkozott rajta, midõn Browningnak az a gondolata támadt, hogy kirándul a zöldbe hûgával. Mint a gyermek úgy örült a leány: te, te vagy az én legkedvesebb lovagom, veled senki sem mérkõzhetik! kiállta. De a bõknak

nem lett meg a kívánt hatása; Browning, aki egy idõ óta sokat vesztett egyforma, gyermeken vidám kedélyébõl, morgott valamit, aszszonyi szeszélyt emlegetett, úgy hogy kemény beszédétõl elhalt a nevetés a leány ajakán.

De mikor együtt ültek a vasuti kocsiban, az õreg hamar megbékélt, szemlélgetve nagy gyönyörüséggel az úde, csinos leányt testhez álló sötétkék ruhájában, nagy tollas kalappal fején.

»Gõre, te enniváló vagy!« mondá megismogatva hamvas arcát.

A leányt mintha felvillanyozták volna. »Látod, így szeretlek én téged Frank bácsi. Hanem most már vald ki, hová megyünk?«

»Ez az én titkom!« felelt az õreg ur nagy ravaszon mosolyogva.

Néhány állomás után kiszállottak. Kocsi várt rájuk, kényelmes, amely vitte õket, szántóföldeken, mezõkõn, falvakon át, hol a házak fehérje gyümölcstõl hajladozó fák mögül kandikált elõ, s a fák nem egy helyen eleven sátorba borultak fölöttük. Majd egy völgybe értek, melynek oldalán erdõs hegláncz húzódott végig. E hegység legmagasabb pontján omladozó régi lovagvár tornya magaslott, alant terjedelmes park közepén pompás urilak díszlett, félig eltakarva a fák lombátorától.

Befordultak sebes hajtással egy gesztenyefa sorba, mely mintha a kastélyhoz vezetett volna, de egy kanyarulat egy vendéglõhöz téríté õket, amely a kastély és a falu közt állott, s elég barátságos szállást ígért. Mr. Browning ugylát-szik nem volt ismeretlen ezen a tájon, mert a vendéglõsné nagy tisztelettel fogadta, mint olyan vendéget, aki sokat eszik és bőven fizet. Az asszony egy lugasba vezette õket, amely a lejtõn elterülõ kertben állott; az asztal gazdagon meg volt rakva gyümölcsessel, süteménnyel, finom borokkal.

Mr. Browning menten leült hogy megfeleljen mindezeknek. Semmiféle, még oly eszményi természeti szépség nem zavarhatta õt ilyen foglalkozásban. Olyan ember gyönyörüséggel evett, akinek nem mindig volt jó falatja, s ami a mennyiséget illeti egyhamar nem sokkalott meg valamit. Így táplálta, erõsíté magát, míg Bessie a lejtõ szélére szaladt. Csodálva legeltette szemeit a gyönyörû tájon, nem tudott betelni nézésével. Végre midõn Browning elsõ éhsége csillapult visszahívta a késlekedõt. Felhevülve, ragyogó szemekkel futott az õreghez.

»Bácsi, te valóságos paradicsomba vezetél engem.«

Az õreg a leány vállára tette kezét:

»Ez a paradicsom a tied lessz«, mondá nyomatékka; »rajtad fog állani, hogy azok ismét idejöhessenek, akiket egykor elűztek innen.«

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király Cap-Martinban.

Budapest, febr. 24. (Saját tud. táv.) Ófelsége a király ma megérkezett Mentonebe, a hol a sokaság lelkes óvációkban részesítette. A felségesasszony és sok magyar váraozott reá. Innen Ó Felségeik kocsin Cap-St.-Martinba mentek.

Kossuth Lajos emléke.

Budapest, febr. 24. (Saját tud. táv.) Közeledik márczius 20-ika Kossuth Lajos halálának évfordulója. A gyász-napot nagy ünnepségekkel szándékoznak a fővárosban megünnepelni. A második évforduló megülésére már is nagy elõkészületek történnek.

Kiegészési törvényjavaslatok.

Bécs, febr. 24. (Saját tud. táv.) Itt a politikai körökben, — a fõhivatalos jelentések daczára — lehetetlennek tartják, hogy a kiegészési törvényjavaslatok még ez év folyamán tárgyalás alá kerüljenek.

Nemzetközi gazdasági kongresszus.

Budapest, febr. 24. (Saj. tud. táv.) Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter szeptember 17-ére nemzetközi kongresszust hi össze, melyen a gabona árhanatlásának okait tárgyalni fogják.

Az osztrák képviselőház feloszlata.

Bécs, febr. 24. (Saját tud. táv.) A konzervatívek klubjában azt állítják, hogy Badeni az ősszel csak rövid időre szándékszik összehívni a képviselőházat és a budget megszavazása után a házat feloszlattja, hogy az új választások már január elején megtörténhessenek.

Chudy rendőrtanácsos.

Budapest, febr. 24. (Saját tud. táv.) Chudy Hugó rendőrtanácsos ügyében ma tartották meg a vizsgálatot, a melynek eredményét egyelőre titokban tartják. Miként a »Keleti Értesítő« jelenti, Chudy fegyelmi ügyének befejezése után elhagyja a fővárost és Ujvidék főkapitánya lesz. Rudnay Béla főkapitány Chudy hivatalának ideiglenes vezetésével Mátyás Hugó rendőrtanácsost bizta meg, kit ez állásra ki is fognak nevezni.

Öngyilkos művész.

Bécs, febr. 24. (Saját tud. táv.) Freysinger k. a. bécsi művész, — kinek halálát New-Yorkból jelentették —, mint utólag kiderült, megmérgezte magát.

Közgazdaság.**A »Biharmegyei kereskedelmi-ipar és terményhitel bank« közgyűlése.**

— Saját tudósítónktól. —

A »Biharmegyei kereskedelmi-ipar-és terményhitelbank« vasárnap délelőtt 9 órakor tartotta évi rendes közgyűlését Grunwald Henrik igazgatósági tag elnöklete alatt, a bank nagyteleki-utcai helyiségében.

A közgyűlésen oly nagy számmal jelentek meg a részvényesek és érdeklődők, hogy a terem zsúfolásig telve volt.

Az életképes és szépen virágzó pénzügyzet, — bár a »László«-malom bukása, a gyenge termés és sertésvész hatással volt forgalmára, — **88,523 frt. 13 kr.** tiszta nyereséget mutat ki az 1895. évről.

Az igazgatóság jelentése, igazgatósági tagok és a választmányi tagok választása a közgyűlés tárgyai.

Jelenvoltak: Aufrecht Mór, dr. Berkovits Miklós, Berger Dániel, Bügler Vilmos, dr. Bartha János, dr. Baróthy Ákos, Balázsházy Bertalan, Bognár Sándor, Bokor Gyula, Beczkay Lajos, Bzeglédy Sándor, Dukasz Salamon, Deutch K. L., Diósy Lajos, Ficzek Lajos, Farkas Izidor, dr. Fleischer Lajos, dr. Gyémánt Jenő, Gálbory Sámuel, Glatz Antal, Grunwald Henrik, Hegedüs Géza, Huzella Gyula, Hlatky Endre, Halász K., Held József, Janky József, dr. Konrád Márk, Kaufmann József, Kurländer Adolf, Krausz Dávid, Kornstein E. Keller ny. százados, Kesztenbaum Dávid, Kálmán Szidor, Kaczián Károly, Király Viktor, dr. Kornstein Lajos, Lévy Zsigm., Lichtmann József, Lederer Simon, Ländler Ferenc, Markbreit Sándor, dr. Molnár Imre, Mihelyi Adolf, dr. Mihelyi Lajos, ifj. Moskovits Mór, dr. Márkus László, Munk Jakab, Némethy Károly, Papp János (tanácsos) Preisz Illés, Pékánovits Imre, dr. Radó Ignác, Reismann Mór, dr. Rothmann Jakab, Rendes Vilmos, Roth János, Steinbach Ervin, Sonnenfeld Adolf, dr. Schweiger Ede, Steiner M. Albert, Spitzer Lajos, Sal Ferenc, Sankovits József, Sternthal Farkas, dr. Sarkadi Lajos, Schütz Alberl, Szabó József, Tóth Dezső, Torma Lajos, Weidlich István, Wehler Adolf, dr.

Walner Ödön, dr. Weisz Márton, Weisz Gábor, dr. Várady Zsigmond, Wachsmann Albert, Sathureczky N. stb. és a tisztikar.

Grunwald Henrik jelenti a közgyűlésnek, hogy Szabó József elnök a közbejött családi gyász miatt nem jelenhetett meg a közgyűlésen és így neki jutott a szerencse, hogy az elnöki tisztet viselje.

Megnyitja a gyűlést és a felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri: dr. Baróthy Ákos, Huzella Gyula és Mihelyi Adolf részvényeseket.

Dr. Berkovits Ferenc, a bank ügyésze, ki a jegyzőkönyvet vezeti, konstatálja, hogy a pénztárba 82 részvényes 1188 részvényt helyezett el és 915 szavazat érvényesíthető a közgyűlésen.

Ezután az elnök kérésére Reismann Mór vezérigazgató felolvassa az *igazgatóság jelentését*, mely a következő:

Tisztelt közgyűlés!

Az elmúlt üzletév a »László« malom bukása folytán már helyi szempontból is rosszul kezdődött és ezen kezdet folytatását nyerte azon országos okokban, melyeket röviden a gyenge termés, a termények módfeletti árcsökkenésében, majd a sertésvészben foglalhatunk össze és melyek elég érthetővé teszik, hogy a pénzpiac általános bizalmatlansága minket is az üzlet kiterjesztésétől visszatartott.

Ily körülmények közt igyekeztünk oda irányult, hogy a váltó leszámítolást lehetőleg korlátozzuk, anélkül azonban, hogy a jogos igényeket visszautasítsuk, bár ezek a mezőgazdasági terményekkel való kereskedés szünetelése és az utolsó negyedévben a kamatláb általános emelkedése folytán fokozottabb mérvben ugy se jelentkeztek.

Mindazonáltal, mint az előterjesztett zárszámadások igazolják, rendes üzletmenetünk kielégítő hasznot eredményezett és ez tetemesen fokoztatott azon nyereség által, melyet a belényes-vaskohi vasut elsőbbségi részvényeinek társas viszonyban eszközölt eladása által értünk el.

Az említett és megállapodott üzletmenetünkhöz viszonyítva, ritkán előforduló rendkívüli nyereségnek tekintendő múlt évi bevétel arra is készített minket, hogy a tiszta haszon egy részét egy külön osztalék-tartalékalap képzésére indítványozzuk fordítani, a mennyiben azt tartjuk, hogy a kritikus üzletviszonyok és a mezőgazdaság sanyaru állapota miatt nagyon félhet, hogy rendes bevételeink apadhatnak és különös veszteségek állhatnak elő úgy, hogy az osztalék állandósítását, ezen minden szolid pénzügyzet egyik főcélját csak úgy érhetjük el, ha a rendkívüli esetben előállott nyereség egy részét a csökkenhető osztalék kiegészítésére félretesszük.

A vázolt határok közt folyt üzletmenet részletei a zárszámadásokhoz csatolt forgalmi kimutatásból tűnnek elő, miért is azoknak részletezését itt mellőzhetőnek tartjuk.

Az előterjesztett és a felügyelő bizottság által szigorúan és lelkiismeretesen felül vizsgált múlt évi zárszámadások szerint a *tiszta nyereség 88,523 frt 13 kr.*

Ezen nyereség felosztása tárgyában indítványozzuk, méltóztassanak alapszabályszerűleg: a kétes követelések tartalékalapjához 2,000 frtot, az i n t é z e t i tisztviselők nyugdíjalapjához 3,000 frtot fordítani; az igazgatóság és felügyelő-bizottság járuléka fejében 11,157 frt 77 kr. összesen 16,157 frt 77 krt kifizetni és a fennmaradó 72,365 frt 36 kr nyereségből: egy osztalék tartalékalap képzésére 2250 drb részvény után részvényenkint 10 frttal 22,500 frttal, osztalékalap képzésére 2250 drb részvény után 21 frttal 47,250 frttal, a tisztviselők és a szolga jutalmazására 1,850 frttal, jótékony és közmívelődési célokra 700 frttal, összesen 72,300 frttal felhasználni és a maradék 65 frt 36 krt az intézeti nyugdíjalaphoz csatolni méltóztassék.

A jótékony és közmívelődési célokra szánt 700 frt terhére a közgyűlés jóváhagyása reményében még a múlt év folyamán adakoztunk: a helybeli ref. templom építésére 40 frttal, a Sal Ferenc nevét viselő árvaházi alapítvány-

hoz 50 frtot, továbbá juttatni kívánunk: a Millenniumi kiállítás költségeire megszavazott 300 frttól az 1895. évre eső 100 frtot, a nagyvárad-városi árvaház javára, a bank nevében tett alapítvány 10-ik részletétől 100 frtot, a biharmegyei jótékony nőegyletnek 30 frtot, a nagyvárad-i izr. nőegyletnek 30 frtot, a kereskedelmi kórodának 30 frtot, a város liget fenntartására 30 frt, a koldusápoló intézetnek 30 frt, az izr. betegápoló egyletnek 30 frt, a »Gyermekbarát« egyletnek 30 frt, a Csesztivó intézetnek 25 frt, a szépitési egyletnek 25 frt, a községi tanítók segély-egyletének 25 frt, az önkéntes tüzoltóegyletnek 25 frt, a muzeum alapjára 25 frt, az ellagott iparosok menházára 25 frt, a kerületi betegsegélyző pénztárnak 25 frt, a biharmegyei Népművelési egyletnek 25 frt. Összesen 700 frt.

Ezek után indítványozzuk, hogy a felügyelő bizottság jelentésének meghallgatása után:

a) az 1895-ik üzletévre előterjesztett zárszámadásokat, illetve mérleget helyben hagyni és e szerint

b) a kétes követelésekből 9180 frt 53 krt leírni,

c) az 1895-ik üzleteredményből egy »osztalék tartalék-alap« képzésére 22,500 forintot megszavazni,

d) a fennmaradó tiszta nyereség felosztására tett javaslatunkat elfogadni, és

e) az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére az 1895-ik üzletévre a felmentvényt megadni méltóztassék.

Indítványaink elfogadása esetében a 140 frt névértékű részvényeink 27-ik számú szelvényei 21 frttal, a mi a részvénytőke 15 százalékos kamatozásának felel meg — már f. hó 24-től kezdve úgy pénztárunknál, valamint Budapesten a Magyar általános hitelbanknál, a Magyar ipar- és kereskedelmi banknál és Magyar országos központi takarékpénztárnál lennének kifizethetők.

Alapszabályaink értelmében Glatz Antal, Dr. Hoványi Gyula, Lederer Simon, Lévy Zsigmond, Papp János, Sal Ferenc, Schwarz Jakab, Zeley János uraknak választmányi tagsága turnusz szerint és Dr. Wallner Ödön ur lemondása folytán ez évben lejárt, miért is kérjük, hogy a választmányba kilencz rendes és időközi behívás folytán két póttagot választani méltóztassanak.

A felügyelő-bizottság mandátumával együtt lejár az igazgatóság megbízása is és a midőn ezt köszönettel kezéikbe visszabocsátjuk, tesszük azon öntudattal, hogy ugy becses bizalmuknak, mint kötelességünknek híven megfeleltünk.

Nagyvárad, 1896. február 23-án.

Tisztelettel

Az igazgatóság nevében:

Szabó József,
elnök.

Reismann Mór,
vezér-igazgató.

Az igazgatóság és a felügyelő bizottság jelentését, továbbá a felolvasottnak vett zárszámadást és mérleget helyesléssel vették tudomásul, s azután a szokásos felmentvényt megadta a közgyűlés az igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak.

A határozat kihirdetése után Steinbach Ervin szólalt fel és azt indítványozta, hogy az osztalék-tartalékalapra félreteni szándékolt összegből karpótólják azt a veszteséget, a melyet a részvényesek a múlt alkalommal szenvedtek.

Reismann Mór épen azért, hogy jövőben, ha esetleges rossz üzleti viszonyok miatt az osztalék csekély lenne, legyen miből a részvényesek jogos igényeit kielégíteni, az igazgatóság javaslata mellett szólal fel és a részvényesek nagy többsége helyesléssel fogadja a vezérigazgató felvilágosítását.

Reismann Mór ezután a tisztviselők nyugdíjalapjáról tesz jelentést, mely szerint, ha az igazgatósági javaslat értelmében jár el a közgyűlés, a vagyon 58,479 frttal tesz ki, amennyiben a múlt zárás alkalmával 52,141 frt maradt kezelés alatt az intézet pénztárában.

Az igazgatóságnak ezt a jelentését is helyesléssel vették tudomásul.

Igazgatósági tagok választása.

Elnök a szavazatszedő kültötségbe felkérte dr. Márkus László, dr. Schweiger Ede és dr. Wallner Ödön részvényeseket.

Beadatott összesen 915 szavazat és pedig: *Grunwald Henrik* (915), *Reismann Mór* (876) *Tóth Dezső* (861) új, *Szabó József* (851), *Farkas Izidor* (700), *Balázsházy Bertalan* (479) új, *Janky József* (442) régi, *Kaufmann József* (316) régi, *Kaczián Károly* (9) szavazatot kapott. Az elnök az elől említett hat részvényt igazgatósági tagul megválasztottaknak jelentette ki.

Miután a választmányi és felügyelő bizottsági tagokra egyszerre szavaztak, elnök még egy szavazó kültötséget alakított.

A felügyelő bizottság tagjaira a már említett kültötség vette át a szavazatokat; a választmány választása *Papp János* elnöklete alatt *Hegedüs Géza* és dr. *Rothmann* Jakab kültötségi tagok előtt történt.

Választmányi tagok lettek:

Dr. *Hoványi Gyula* (727), dr. *Fleischer* Lajos (727), *Papp János* tanácsos (727), *Léderer* Simon (727), *Glatz Antal* (716), *Keller* József (688), *Sal Ferencz* (671), *Lopussny Gyula* (539), *Kornstein* Emil (440), dr. *Márkus* László (405) szavazattal.

Póttagok lettek: Dukesz Salamon (534), dr. *Bartha* János (76) szavazattal.

Felügyelő bizottságba beválasztottak: Ficzek Lajos (592), *Krausz* Dávid (592), *Markbreit* Sándor (544). *Póttag: Papp* János tanácsos (561) szavazattal.

A közgyűlés zajos éljenzéssel ért véget.

Terménytőzsde.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, február 24.

B u z a tavaszra, bácskai	7.15
» tavaszra, északi	7.17
» szeptember-októberre, bácskai	6.87
» szept.-okt.-re északi	6.88
R o z s tavaszra, bácskai	6.36
R o z s tavaszra, északi	6.37
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	4.33
» jun.-júl.-ra, északi	4.34
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	11.20
» aug.-szept.re, északi	11.30

Bécs, február 24.

B u z a tiszai	7.50—7.80
» bántási	7.30—7.65
» bácskai	7.30—7.60
» szokványúru őszre	7.43—7.45
» szokványúru tavaszra	7.20—7.22
R o z s tiszavidéki	6.95—7.10
» szokványúru őszre	6.37—6.39
» szokványúru tavaszra	6.70—6.72
T e n g e r i magyar	4.70—4.50
Z a b, magyar kereskedelmi	6.40—6.55

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. február 24-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	99.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/3%	124.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	154.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.50
Osztrák járadék papírban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	121.75
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	148.—
Osztrák magyar bankrészvény	1000.—
Magyar hitelbank részvény	423.—
Osztrák hitelintézeti részvény	380.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	371.—
20 f. ankos arany (Napoleonkor)	956.—
Német birodalmi márka	59.05
London vista	120.80
Páris vista	47.85
20 márkás arany	11.80

Szerkesztői üzenet.

R. M. Cikké megkaptuk. Tér szűke miatt ma nem hozhatjuk.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

NYILTTÉR.

Az elaggott iparosok alapjára Stern Márton fakereskedő ur volt szives 20 frtot, a biharmegyei takarékpénztár szintén 20 frtot adományozni, fogadják érette e helyen elismerő hálás köszönetemet. A jótékonyági bizottság nevében *Bertsey György*, elnök.

A II. Magyar Osztály-Sorsjáték

sorsjegyei kaphatók a **Biharmegyei Takarékpénztárnál.**

50 1-0

Szőlőbirtokosok figyelmébe!

Az idén is szándékozom, nagyobb mennyiségű gyökeres Ripariába fás ojtásokat eladásra készíttetni, felkérem azon szőlőbirtokos urakat, kik őszi átvételre gyökeres ojtványokat rendelni óhajtanak, megrendelésüket nálam minél előbb eszközölni sziveskedjenek, hogy részökre a hajtások szerinti fajokat a kívánt mennyiségben ojtathassam.

Az így megrendelt, csakis tökéletesen összeforrott ojtványok ezrét 105 forintért számitanám és megrendeléskor ezrere 20 forint előleg lenne fizetendő.

Elsőrendű legalább 6^m/_m vastag ojtáshoz alkalmas gyökeres Ripariát — addig míg készletem tart — ezrét 20 frttal és ültetéshez alkalmas 6^m/_m-nél vékonyabbat ezrét 15 frttal szolgálhatok.

Nagyvárad, 1896. február 20-án.

JANKY JÓZSEF.

46 2-10

BORTERMELŐK figyelmébe!

48 1-1

OTT-féle szabadalmazott szőlő-kapáló eke,

melynél a tőkék megsértése ki van zárva.

Kitűnik könnyű járása, nagy munkaképessége, egyszerű és igen könnyű kezelése, a gaznak tisztán való kiirtása, továbbá a szőlőnek sokkal jobban, mint kézi erővel való megmunkálása által.

A gép a sorok távolságához mérten 50 cm.-től 120 cm. szélességű, továbbá az első és hátulsó kerekek emelése vagy süllyesztése által tetszés szerinti mélységű szántásra állítható be.

Még ott is, ahol a napszám igen olesó, az ekéveli szántással a munkáltatás még felébe sem kerül.

Alkalmazható sik, vagy csekély emelkedésű szőlőknel, hol a sortávolság 110 cm.-nél nagyobb, továbbá ahol a szőlő földje nem tulságosan köves.

Megrendeléseknél kérjük tudatni, hogy a művelendő szőlő sik vagy bakhátas művelésre van berendezve, mely utóbbi esetben a kapák ezen czélra átalakíttatnak.

Ha az eke nem felelne meg a kívánalmaknak, 3 héten belül bérmentve visszavéttetik.

A gép ára 45 forint.

Megrendelhető

OTT MÁRTON és FIA
bortermelő czégnél **PÉCSETT.**

Eladó

II. és III. osztályu

tégla

a fáczánosban.

Közelebbet az

urad. ispánságnál

(püspökségi major.)

28 6-8

KÁDÁR és KISS

FÜSZER-, BOR- és CSEMEGE-KERESKEDÉSE

a „VERES KERESZT“-hez.

Fő-üzlet: **BÉMER-TÉR.**

Fiók-üzlet: **KISHIDFŐ.**

Sürgőnyezim: **KÁDÁRKISS.**

TELEFON.

A beállott bőjti-idény alkalmából van szerencsénk a n. é. közönség szives figyelmét felhívni

DÚSAN FELSZERELT RAKTÁRUNKRA,

hol is folyton friss készletet tartunk következő bőjti cikkekéből, u. m.:

SAJTOK: ementhali, gróyi, trappista, gorgonzola, eidami, rochefort, pármái, kárpáti, camembert, romadour, limburgi, hagenbergi, imperial, gervais, liptai turó stb.

HALAK: szardinia olajban, paradicsom mártásban, szardella, tonhal, angolna, páczolt lében és füstölve, hering, oroszhal, borshal, sprottni, ostsee-, Bismarck-, tekereshering stb., áztatott **tőkehal** (Stockfisch). Caviar. — Hidegen ütött lenmagolaj.

Naponkint friss vaj és olasz carfiol.

48 1-3